

Wspomnienie

MYŚLICIEL

Adam Węgrzecki
(1937 – 2018)

„Aby być człowiekiem w pełnym tego słowa znaczeniu, trzeba być człowiekiem myślącym. W wolnej, skierowanej ku prawdzie myśli leży gwarancja naszego człowieczeństwa i cała nasza godność.”
Adam Węgrzecki, *Koncepcja człowieka u Blaise Pascala.*

W lutym tego roku odszedł na zawsze z grona krakowskich filozofów czołowy jego przedstawiciel, prof. dr hab. Adam Węgrzecki. Należał do grupy uczniów Romana Ingardena, twórcy polskiej szkoły fenomenologicznej. Gdy rozpoczął studia w 1957 roku na Uniwersytecie Jagiellońskim, krakowskie środowisko filozoficzne dopiero się odnawiało, ale już obfitowało w postaci wielkiego formatu. Wśród nich był Roman Ingarden, późniejszy promotor jego pracy magisterskiej i doktorskiej, a obok niego prof. Izydora Dąmbska i doc. dr Danuta Gierulanka. Później dołączyły do tego grona inne wybitne postaci, których przyciągała osoba Romana Ingardena, takie jak prof. Władysław Stróżewski, ks. prof. Józef Tischner, prof. Andrzej Póltawski. Ale to postać Romana Ingardena wywarła najsilniejszy wpływ na dzieło filozoficzne Adama Węgrzeckiego. Wiele swoich prac poświęcił właśnie jemu, upowszechniał jego myśl, redagował opracowania zbiorowe na temat jego filozofii, współorganizował sympozja i konferencje poświęcone jego dziełu. Fenomenologia była tym nurtem filozofii, któremu pozostał wierny przez całe życie. Widoczne to było w licznych opracowaniach poświęconych nie tylko Romanowi Ingardenowi, ale też innym przedstawicielom tego kierunku filozoficznego, Maxowi Schelerowi, Nicolai Hartmannowi, Edith Stein. Przede wszystkim jednak przejął dla swych badań filozoficznych metodę fenomenologiczną, którą posługiwał się z powodzeniem w swych analizach. Tę metodę stosował w swych wielostronnych badaniach antropologicznych. Gdyż, i to należy wyraźnie podkreślić, fenomenologia dostarczała mu warsztatu metodologicznego, lecz przedmiotem i właściwym

obszarem jego zainteresowań był człowiek, a metoda fenomenologiczna posłużyła mu w jego badaniach nad ideą człowieka.

Zainteresowanie problematyką dotyczącą człowieka objawiło się u prof. Adama Węgrzeckiego dość wcześnie, mianowicie już wtedy, gdy zrezygnował ze studiowania chemii na rzecz filozofii, a następnie, gdy uczestniczył w wybranych zajęciach uniwersyteckich z psychologii, między innymi u prof. Antoniego Kępińskiego. O tym, by tak rzec, źródłowym zainteresowaniu świadczą też tematy jego prac pisanych pod kierunkiem Romana Ingardena, pracy magisterskiej, *O tożsamości człowieka* i rozprawy doktorskiej, *Filozofia człowieka u Maxa Schelera*. Tym torem kroczył dalej, powstawały prace na temat pojęcia antropologii filozoficznej u Schelera, (dodajmy, że Adamowi Węgrzeckiemu zawdzięczamy liczne przekłady pism Schelera), a także prace poświęcone renesansowej filozofii człowieka, koncepcji człowieka u Blaise Pascala, czy Frederika J. J. Buytendijka. Jego badania z zakresu antropologii filozoficznej koncentrowały się na pojęciu podmiotu osobowego i podmiotowości, szereg prac poświęcił zagadnieniu poznawania drugiego człowieka, zarówno w ujęciu Ingardena, jak Edith Stein i innych fenomenologów. Analizy antropologiczne skupione na kategorii tożsamości, podmiotu, spotkania, poznawania drugiego człowieka, połączyły się z czasem z drugim ważnym dla niego obszarem zainteresowań filozoficznych, mianowicie z aksjologią. Można zauważyć, że i tu szedł tropem wyznaczonym przez swego Mistrza, Ingardena, którego idei etyki i aksjologii, jego koncepcji wartości etycznych i estetycznych, poświęcał wiele miejsca w swych artykułach (przełożył jego rozprawę o odpowiedzialności z niemieckiego na język polski). Także w nawiązaniu do filozofii Ingardena pisał Węgrzecki o doświadczeniu aksjologicznym, podstawach ontycznych wartości, związku podmiotowości i wartości, wolności i tolerancji, pojęciu prawdy i jej roli w życiu człowieka. Zagadnienia aksjologiczne rozpatrywał również w nawiązaniu do twórczości innych wybitnych myślicieli krakowskich skupionych w środowisku fenomenologicznym, jak Izydora

Dąbbska, Danuta Gierulanka, czy Józef Tischner. W późniejszych latach jego twórczości rozważania aksjologiczne nabrały nowych treści poprzez odniesienie ich do ekonomii i gospodarowania, a więc powiązania z pojęciami ubóstwa, wyzysku, nierówności społecznych, rozwoju gospodarczego.

Adam Węgrzecki zasłużył się także dla krakowskiego środowiska filozoficznego pełniąc przez dwadzieścia lat funkcję Przewodniczącego Krakowskiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Filozoficznego. Zawodowo, nieodłącznie z twórczością filozoficzną i przekładową, a także popularyzatorską z zakresu historii filozofii, zajmował się działalnością pedagogiczną kierując Katedrą Filozofii na Akademii Ekonomicznej i prowadząc zajęcia ze studentami tej uczelni, a także na innych uczelniach krakowskich. Byłam świadkiem przez wiele lat jego niezwyklej sumienności i staranności w spełnianiu powinności nauczycielskiej na najwyższym poziomie. Dawało się odczuć w jego postawie nauczycielskiej jasne poczucie moralne sprawowania ważnej misji wobec studentów i młodych adeptów nauki. Przykładał wielką wagę do kształcenia w zakresie dydaktyki młodych pracowników nauki. W swej pracy dydaktycznej niezmiennie dawał wyraz zasadom i wartościom, które łączył z etosem nauczyciela akademickiego. Do nich należało, obok rzetelności pracy nauczycielskiej w głoszeniu prawdy i przekazywaniu wiedzy, dążenie do zagwarantowania autonomii słuchaczowi, studentowi, współpracownikowi, poprzez okazywanie swoistej przychylności cudzym poglądom. W dyskusji był powściągliwy w wyrażaniu swych opinii, uważny wobec opinii innych, unikał skrajnych ocen, zarówno tych krytycznych jak i afirmujących. Ta powściągliwość cechowała zresztą także jego rozprawy filozoficzne, prowadził badania i stawiał pytania, formułował wątpliwości, a swoją dezaprobatę wyrażał co najwyżej zdziwieniem. Dla współpracowników, studentów i przyjaciół był wzorem uczonego i nauczyciela. Jego postawę charakteryzowała wrodzona powaga życiowa, przejawiająca się zarówno w jego stosunku do świata jak i do ludzi.

Kraków, luty 2018

Czesława Piecuch